

bespolno sunčanje

mario bazina

Sreću sam ih na Jarunu nakon što sam zbog jogginga optrčao cijelo jezero. Sunčali su se na malom uzvišenju obrasloj travom i desetak metara udaljenom od čiste sivkastoplavkaste jezerske površine. Bila je nedjelja blizu podneva. Zadihan i oznojen od trčanja, nisam obraćao pažnju ni na koga, i jedino bih bio bljesnuo okom na neko lijepe žensko tijelo koje bi se koprcalo u travi ili pružalo na pjesku pokraj vode, ali bih ga istodobno zaboravljao onog časa kad bih ga mimošao. Bilo je vruće, premda je bio tek kraj svibnja, ali je, srećom, puhači lagani vjetrič sa sjeverozapada.

Gotovo sam nagazio na njih, jer sam onako umoran želio kратicom preko trave stći do staze koja je vodila na cestu gdje sam u hladu ispod drveća parkirao kola. On me je zapravo prvi ugledao i pozdravio mahanjem ruke. Ona je ležala potruška, skinutog gornjeg dijela kostima, da bi osunčala leda bez ostatka bijelih pruga na tijelu od naramenica i lednih traka.

Bili su to ljudi na periferiji mog interesa i zbivanja, ali sam o njima sve znao. Gotovo sve. Ostalo sam naslućivao. Zaustavio sam se u hodu; ona je vješt tom kretnjom navukla svoje naramenice i ustala. Brzim pogledom uočio sam njen opušteni trbuš, donekle ispušten poput omotača ispod pupka, mada je insistirala na dijeti. Nikada nije doručkivala, nije jela ni kruh ni kolače, a za večeru je uzimala čašu mlijeka ili jogurta. Svi su u njenoj obitelji bili debeli i jedino je ona, čvrstom disciplinom i voljom, odražavao svoje tijelo vitkim. Medutim, godine su činile svoje. Potamnjela koža skupljala se i mreščala bez svježine, a bore su započinjale svoje neumitno brazdjanje.

Nikada me nije privlačila, premda sam joj znao katkad laskati. Imala je lijepo velike oči kestenjaste boje, uokvirene gustim i dugačkim trepavicama, ali je bila priglupa, s nekakvom vjerom u bolji život, koju nije ispojedala, nego se kao član partije samo tu i tamo doznačavala. Bila je dobra, s tim izječenim alkoholičarem kao mužem, jer više nije bilo razloga da bude zla. Ona se jednostavno potčinjavala svojoj dobroti kao nekom spasenju, jer joj drugo nije preostajalo. Više, naime, nije bila u igri. Starost ju je načinjala, trgala joj komadić po komadić svijesti o životu koji tako brzo prolazi. Sve je na njoj podsjećalo na prošlost.

Izmijenili smo pozdrave i one upitne fraze o stanju i zdravlju. On se odmah prihvatio cigarete na način strastvenog pušača kakav je bio, unatoč povremenim napadajima ulcusa na želucu. Pušio je tri kutije cigareta dnevno. Godinama tako, mada ga je ona odgovarala i preklinala da bar smanji broj popuštenih cigareta, ako ih ne može ostaviti sasvim. Pušio je toliko otkad nije bio i kada da je nesvesno htio unijeti u organizam dodatnu količinu zavisnosti od nikotina za propuštenu količinu zavisnosti od alkohola.

Izgledao je izvrsno. Pocrnio, fine muskulature koja se pri svakom pokretu naglašavala, nije odavao dojam nekadašnjeg alkoholičara. Naprotiv, djelevo je muški ljepuškasto i mnogo mlađe od nje, a mlađe i od svojih godina koje su se spuštale prema pedesetom. Dok je sjedio ili stajao nije se primjećivao tjelesni nedostatak: kraća lijeva noga koja je inače bila jednako razvijena kao i desna. Dakako, poput svih ljudi s nekom manom, on se također trudio da to prikrije, pa bi stajao kao sada oslonjen na tu lijevu nogu, ili bi se lagano geguckao u hodu da mu korak izgleda što normalnije. Bio je dječje zagrebačke periferije i pravnik po profesiji. Žene nije gledao.

Osim cigareta i nekada alkohola, imao je još jednu slabost. Volio je ludu vožnju kolima koja je kasno dobio, pa se nikada nije uspio iživjeti. Otkad

ih je kupio – a bilo je to poslije izlječenja u jednoj od zagrebačkih psihijatrijskih bolница – nikada u grad nije išao bez kola. Vozio ih je na izletima, na službenim putovanjima, na godišnjim odmorima, uz njenu vječnu usputnu ljuntru što tako ludački vozi. A bila je to njegova čista dječačka razdraganoš koju ona nikada nije ni htjela, ni mogla shvatiti. Vjerujem da bi joj štota da dao zauzvrat, samo da je mogla uživati u njegovoj vožnji i podijeliti njegovu radost.

Znao sam da sada stanuju u obližnjem naselju, pa sam ih tako upitao da li često dolaze na jezero.

- Svi dan, odgovori on.
- Ja mu se pridružujem samo subotom i nedjeljom, nadoda ona.
- To znači s posla na jezero, upitao sam.
- Jasno, često i bez ručka, reče on.
- Lud je za suncem, kao i ja, uostalom. Mi se ovdje sunčamo od ožujka, a kupali smo se već u travnju.
- Voda je hladna, pa osvježava, objasni mi on svoje porive.

Gledao sam ih pomalo odsutno, ne znajući što dalje i kako nastaviti razgovor, te razmišljajući o načinu na koji provode to vrijeme bez riječi, okrećući svoja tjelesa suncu, bez kontaktata, osim povremenih zajedničkih odlazaka u vodu, kojim se prigodom sporazumijevaju znakovima. Jer, znao sam, također, da već odavno ne spavaju zajedno, ne rade one stvari, nemaju ništa jedno od drugog, osim predbacivanja i bolesnog sina zbog kojeg su živjeli skupa, pribojavali se njegova odrastanja i neke neuhvatljive budućnosti.

Ona je, vjerojatno, oduvijek bila frigidna, a on nakon liječenja ostao impotentan. Ne zbog liječenja, nego zbog pića, s kojim je i doživio delirijum, još tamo na periferiji, u kući svoje majke. Sjećam ih se iz tog doba, kad sam još s Barbarom, koja je bila njenja prijateljica, svraćao k njima ponekad. Barbara mi je i pričala o njihovu braku, o svemu što sam znao o njima, ali o čemu nisam nikad razmišljao, do ovaj put, zbog nenadne susreta. Ne znam zašto mi je sve odjednom preletelo kroz glavu, kroz sjećanje, kao nekakav sažetak kojim se zaokružuje cjelina. Oni se mene nisu ticali; naprotiv, bili smo poznanici u dobrini odnosima i zaista mi nije trebalo nekakvo naknadno opterećenje s njima.

On je, vjerojatno, počeo piti s dečkima, još u mladim danima, nastavio kasnije, kad je diplomirao i oženio se. Upoznao se s njom dolje na moru, gdje je ljetovala još kao učenica. Stanovala je u domu, jer nikoga nije imala. Bila je ratno dijete, s izgubljenom adresom porijekla, odgajana po domovima od najmanjih nogu. I tu se negdje začela romansa koju svatko bar jednom doživio.

I danas je on nju vjerojatno volio, preosjetljiv jedino na tu zabludu svojih mlađih dana, kada se obično muškarci zaražavaju romantikom koja onda traje, kao i u njegovom slučaju, do neizmjerja, unatoč nedačama i nesporazumima. Muškarac nikada ne napušta taj pseudoromantični stav prema ženi koja ostaje s njim, makar mu se ona popela na vrh glave, ili vidno stari, mijenjajući čak i obliče nekašačnih naznaka muškarčeve opsesije i posesije. Žena, naprotiv, često mrzi muškarca s kojim ostaje živjeti, osobito ako ga je varala, nalazeći mu tisuču mana, premda bi bez njega bila osamljenija no inače. Tako je i ona mrzila njega, njegovu vožnju, njegov život, njegovu majku, stareći sada s njim i nemajući drugih mogućnosti.

A sve je započelo negdje tamo prije njegovog delirijuma tremensa, kada se već opioja svaki dan, pijući najjača i najotrovnija pića poput patvorenih i trecerazrednih konjaka, i mijenjajući ih s pivom. Neki odole tim iskušenjima, a nekima ona udare u glavu. Od bezazlenih „gemišta“ on je prešao dug put do obveznijih konjaka. Nekako u to vrijeme, ona je slučajno upoznala svog jedinog ljubavnika, zbog kojeg je zamrzala muža. Počelo je također bezazleno, kao i njegovi „gemišti“. Tada je doista trpjela više nego ikada: svadala se s njegovom majkom kod koje je živjela, isčekivala ga svake noći pojana, a mali je također u to vrijeme pokazivao prve znake bolesti. Počeo se tresti i prvi je put proživo srčani napad.

Bila je očajna. Smršala je vidno, ali je nitko zbog toga nije žalio. Jedino se Barbari povjeravala, jer su radile zajedno, blizu stanova, pa su često išle skupa s posla i na posao. I tako je jednom prigodom, čekajući na Barbaru, upoznala njega, svog budućeg ljubavnika. Bio je to osrednji trgovac iz Trsta koji je natucao hrvatski i koji je navratio poslovom do njihovog poduzeća. Izlazio je s Barbarom iz ureda i tako naletio na nju. Što se tada njemu dogodilo da se više nije mogao odlijeptiti od nje, ni njoj samoj nikada neće biti jasno. Je li Talijan imao predebelu ženu ili neke druge probleme, ili je ona prih-

vatila tu slamku spasa grčevitošću očajnika? Danas to više nije bitno.

Trajala je ta veza tri puna mjeseca, upravo toliko koliko će joj muž biti na liječenju. Talijan je dolazio svakog tjedna, ostajao preko vikenda i jedva se dao istjerati iz kreveta. Znali su otici u neki zabačeni motel, gdje je dolazio malo ljudi i gdje je priroda bila netaknuta. Ona se oduševljavala pejzažima, željela šetnje stazama uz potok ili branje cvijeća po livadama. Muževljivoj majci lagala je da dolazi u goste prijateljici i ostavljala joj maloga na brigu. To je bio jedini put da sina ostavlja nekome, odlazeći samo radi sebe. S Talijanom je, istina, prvi put osjetila i neko slabšano zadovoljstvo, osobito kad bi je ljubio po cijelom tijelu i kada bi ona uzdala i pritisnula mu glavu obraslu gustom, crnom kovrdžavom kosom.

Nešto su mi opet govorili, a ja nisam reagirao. Trgnuo sam se iz razmišljanja i s glupim izrazom lica ispričavao se za svoju odsutnost. Smijali su se, govoreći mi da sam opet zacičio zaljubljen. Prihvatio sam igru, a onda ih zapitao dokle ostaju na toj divljoj plaži.

- Do sedam uveče ili do osam, reče on.
- Danas ionako ne jedemo, imamo juhu od jučer, pa kada dođemo kući večerat ćemo i ručati ujedno, uzvratiti ona.
- Zar vam Goran nije doma? upitah bez razmišljanja.

Oni se oboje pogledaše, pa će na to ona:

- Otiašo je prijateljima.
- Uvidio sam da se dotakao nepoželjne teme, pa se počeo opratišti. Shvaćao sam. Svi njeni strahovi prebačeni su svojevremeno na sina kojega je jedino voljela, kao što je muža mrzila. Njena ljubav prema sinu bila je instinktivne naravi. Ni grama soli razuma. Ponašala se majmunski i bila nemoćna da se drukčije odnosi. A »mali« je to koristio u granicama svih svojih mogućnosti.

U zadnjem razdoblju srednje škole počeo je pušiti i – fukati. Najprije ju je to porazilo, ali se kasnije pomirila sa situacijom. Otada se brinula samo za to kakve sin cigarete puši i koliko ih dnevno puši. Bojala se jedino da ga ne uhvati napad dok ševi, kada nije nema blizu da mu pomogne. Sve je bila u stanju učiniti za nj. Zato je i prihvaćala sve djevojke koje bi on dovodio, bdjela nad njegovim dahanjem, prislanjala uho na zid sobe, virila kroz ključanicu.

Kad je položio vozački ispit, počele su i prve svade. Otac nije dao kola jer ih je neprekidno vozio, a i bojao se da mu ih sin ne razbije, dok je ona strahovala za sina da mu se što ne dogodi. Onda su došli prvi tulumi, kad mlado društvo nije moglo otrpeti »starce« u svojoj blizini, pa su on i ona odlazili spavati u obližnji motel, dok je sin s društvom haračio po kući. Djevojke bi pred zoru sve počistile: sve ostatke hrane koju je ona tako brižljivo spremila i sve ostatke cigareta, pića i seksa. Kad bi se on i ona vratili iz motela, uljeza više nije bilo, a sin je spačao dubokim snom mladog pravednika.

Svoj posao činovnica u upravi i dalje je ko-rektno obavljala, vozila se s mužem na posao kolima, a vraćala autobusom, kuhalu najvećma za sina i tek onda za muža i za sebe. Sin je postao vrhunski poglavdar kojemu ništa nije smjelo uzmanjikati – ni odjeća, ni obuća, ni džeparac, ni hi-fi uredaji, ploče, kasete. Sin je mogao navijati svoje stereo uredaje do daske, oglušavati se decibelima, odlaziti kamo je htio, dolaziti kad je htio. Strepnja i nesanica postale su joj sastavni dio života. Danas je zacičio otiašo negdje s društvom i s kolima na cijeli dan, pa su zato osudeni na sebe. Imaju svoje slobodno vrijeme.

Saživljavao sam njihovu izgubljenost u toj travi, na tom jezeru punom drugih kupaca, mirisa roštilja, svirke tranzistora i smrada benzinskih motora. Još sam jednom obuhvatil pogledom čitav taj prostor i oprostio se. Ostali su ležati u travi, izgubljeni, primjenjeni život: kaoc uocava stabla bez mogućnosti uroda. Jalova promašenost.

Koračao sam stazom pogнутne glave, bez radoštii. Ražalostili su me do te mjere da se više nisam mogao vratiti sebi. Obuzimali su me svojom besprimjernom običnošću. Što sam se više udaljavao od njih, to sam ih sve teže osjećao; težili su poput kamena obejšena o vrat.

Ništa nije pomagalo. Trudio sam se da ih zabavim, izbrisem iz memorije, ili da se prisjetim nečeg veselijeg, ali mi nije uspjelo. Možda zaista treba ležati cijeli dan na suncu i ne misliti ni na šta. Možda se treba izlijeviti od alkoholizma i postati impotentan. Možda treba imati malu frigidnu ženu koja zna kuhati i pospremati stan. Možda su me zato opterećivali. Nisam to mogao odgođenuti.

Samo, ipak treba odlaziti u hladnju vodu radi osjećenja.